

Perustelumuistio luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi broilereiden suojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

1. Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023, jäljempänä eläinten hyvinvointilaki) tuli voimaan 1.1.2024. Eläinten hyvinvointilailla kumottiin eläinsuojelulaki (247/1996). Asetusehdotuksessa ei ehdoteta muutoksia broilereiden pitäjien pätevyysvaatimuksiin nykytilaan verrattuna.

Broilereiden pitäjän pätevydestä säädettiin aiemmin eläinsuojelulain 26 b §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan broilereiden pitäjällä, joka on luonnollinen henkilö ja vastuussa vähintään 500 linnun hoidosta, oli oltava vähintään Opetushallituksen vahvistamaa lihasiipikarjaan erikoistunutta tutkinnon osaa vastaava osaaminen ja osaamisesta oli lisäksi oltava todistus tutkinnon osan suorittamisesta. Todistuksen sai antaa ainoastaan sellainen koulutuksen järjestäjä, jolla on ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitettu opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupa. Broilerilla tarkoitetaan teurastusta varten kasvatettavaa Gallus gallus -lajiin kuuluvaa lintua.

Eläinsuojelulain 26 b §:n 2 momentin mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto (nykyisin Ruokavirasto) päätti ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain (1384/2015) soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa ulkomailla hankitun ammattipätevyyden tuottamasta oikeudesta toimia broilereiden pitäjänä Suomessa noudattaen mainittua lakia. Eläinten hyvinvointilain 71 §:n 2 momentin 8 kohdassa Ruokaviraston toimivaltaa on laajennettu aiempaan verrattuna koskemaan myös muiden ulkomailla pätevyytensä hankkineiden eläinten pitäjien tai hoitajien ammattipätevyyden tunnustamista. Broilereiden pitäjien ammattipätevyyden tunnustamisesta ei siten ole tarpeen erikseen säätää asetustasolla.

Eläinten hyvinvointilain 30 § koskee eläinten hoitajien pätevyyttä ja riittävyyttä. Pykälän 1 momentin mukaan eläimen pitäjällä ja muulla hoitajalla on oltava riittävä osaaminen eläimen asianmukaiseksi hoitamiseksi. Saman pykälän 2 momentin mukaan ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa eläimiä pitävällä on oltava soveltuva koulutus tai muilla keinoin saavutettu riittävä pätevyys tehtäviensä hoitamiseen. Eläinten pitäjän on huolehdittava, että eläimiä on hoitamassa riittävä määrä päteviä eläinten hoitajia. Eläinten pitäjän on annettava ohjeita ja opastusta palveluksessaan oleville eläinten hoitoon ja käsittelyyn osallistuville henkilöille eläinten asianmukaisesta hoitamisesta. Eläinten hyvinvointilain 30 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen eläinten pitäjien ja muiden eläinten hoitajien koulutuksesta ja pätevydestä sekä 2 momentissa tarkoitettujen eläinten hoitajien riittävästä määrästä. Eläinten hyvinvointilaissa ei ole erityisiä broilereiden pitäjien pätevyyttä koskevia säännöksiä.

Eläinten hyvinvointilain 59 § koskee broilerikasvattamoita. Pykälän 6 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset broilerikasvattamon tuotantojärjestelmän kuvauksesta, tuotantojärjestelmää koskevista keskeisistä tiedoista, broilereiden kasvatustiheyttä koskevista vaatimuksista, hyvän käytännön oppaasta, broilereiden kuolleisuudessa huomioon otettavista seikoista sekä teurastamoon toimitettavista parvea koskevista tiedoista.

Broilereiden kasvatustiheys lasketaan nykyisin viimeksi teurastetun parven teuraspainosta muuntokertoimen avulla, joka on määritelty erikseen jäädyttämättömille ja jäädytetyille ruhoille erikseen. Muuntokertoimet on edellisen kerran määritetty ennen asetuksen voimaantuloa ja ne päivitetään vastaamaan nykyisin kasvatettavien lintujen elopainoa paremmin kuvaaviksi.

2. Asetuksen valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä.

Asetusehdotuksesta on pyydetty lausunto seuraavilta tahoilta: Ruokavirasto, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Itä-Suomen aluehallintovirasto, Lapin aluehallintovirasto, Lounais-Suomen aluehallintovirasto, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, Helsingin yliopiston eläinten hyvinvoinnin tutkimuskeskus, eläinsuojeluasiamies Saara Kupsala, Eläinten hyvinvointikeskus EHK, Animalia ry, Elintarviketeollisuusliitto ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, SEY Suomen eläinsuojelu ry, Suomen Eläinlääkäriliitto ry, Suomen Siipikarjaliitto ry, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.

3. Asetuksen pääasiallinen sisältö

Asetuksella säädettäisiin broilereiden pitäjiä koskevasta pätevyysvaatimuksesta. Lisäksi asetuksella säädettäisiin broilereiden kasvatustiheyden mittaamisesta. Kasvatustiheys määritettäisiin jatkossa ensisijaisesti elopainoon ja lintujen käytettävissä olevaan pinta-alaan perustuen. Kuitenkin tilanteissa, jossa elopainon punnitusta ei voida järjestää, voidaan jatkossakin käyttää teuraspainon muuntokertoimia elopainon määrittämiseksi. Ehdotetulla asetuksella ei muuteta sallittuja kasvatustiheyden enimmäismääriä.

4. Asetuksen pykäläkohtaiset perustelut

2 a §. Broilereiden pitäjän pätevyys. Pykälässä säädettäisiin broilereita pitävien luonnollisten henkilöiden pätevyydestä. Ehdotettu pykälä vastaisi sisällöllisesti eläinsuojelulain 26 b §:ää, joka kumoutui eläinten hyvinvointilain tullessa voimaan 1.1.2024. Asetusehdotuksessa ei ehdoteta muutoksia broilereiden pitäjien pätevyysvaatimuksiin nykytilaan verrattuna.

Broilereiden pitäjien pätevyysvaatimuksen kansalliseen säätämiseen johtaneet syyt ovat edelleen voimassa. Lihantuotantoa varten pidettävien kanojen suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista annetussa neuvoston direktiivissä 2007/43/EY (jäljempänä *broileridirektiivi*), säädetään yksityiskohtaisia vaatimuksia broilieriä pitävien pätevyydelle. Eläinsuojelulain 26 b §:llä on pantu täytäntöön broileridirektiivin 4 artikla ja liite IV. Broileridirektiivin 4 artiklan mukaan broilereiden pitäjällä, joka on vastuussa broilereiden hoidosta, on oltava riittävä, eläinten hyvinvointiin liittyvä koulutus tehtäviinsä. Broileridirektiivin liitteessä IV määritellään koulutuksen vähimmäisisältö. Broileridirektiivin 4 artiklan mukaan broilereiden pitäjällä pitää olla toimivaltaisen viranomaisen hyväksymä todistus koulutuksesta tai koulutusta vastaavasta kokemuksesta. Ennen 30 päivää kesäkuuta 2010 hankittu käytännön kokemus voidaan hyväksyä vastaavan edellä mainittua koulutusta, jolloin hakijalle on myönnettävä vastaavuutta osoittava todistus. Jäsenvaltio voi myös säätää siitä, että koulutusvaatimus koskee broilereiden omistajaa.

Broileridirektiivin 4 artiklan mukaisesti broilereiden omistajan ja pitäjän on annettava kanojen hoitamisesta tai kiinniottamisesta ja lastamisesta varten palvelukseen ottamilleen henkilöille ohjeita ja opastusta eläinten hyvinvointia koskevista vaatimuksista, kuten tilalla harjoitettavia teurastusmenetelmiä koskevista vaatimuksista. Tämä aiemmin eläinsuojelulain 26 b §:n 3 momenttiin sisältynyt vaatimus siirrettiin eläinsuojelulain 5 a §:ään tuotantoeläinten suojelusta

annetun neuvoston direktiivin 98/58/EY (tuotantoeläindirektiivi) vastaavan vaatimuksen täytäntöönpanon yhteydessä (HE 267/2017 vp). Vastaava säännös sisältyy eläinten hyvinvointilain 30 §:n 2 momenttiin.

Eläinten pitäjien ja hoitajien koulutus- ja pätevyysvaatimuksia sisältyy myös tuotantoeläinten suojelua koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen (458/92, SopS 47/1992) nojalla annettuihin pysyvän komitean suosituksiin. Lampaista, vuohia, nautoja, sikoja, ankoja, kalkkunoita, kanoja, turkiseläimiä ja viljelykaloja koskevien suositusten mukaan eläimistä on oltava huolehtimassa riittävästi pätevää henkilökuntaa. Pätevän henkilön tulee tunnistaa eläinten terveydentilassa tapahtuvat muutokset, osata arvioida eläinten käyttäytymisessä tapahtuvia muutoksia ja ymmärtää, millä tavoin ympäristö vaikuttaa eläinten terveyteen ja hyvinvointiin. Suosituksissa ehdotetaan myös, että eläintenpitäjillä tulisi olla toimivaltaisen viranomaisen myöntämä pätevyystodistus osaamisestaan.

17 §. Broilereiden kasvatustiheyden määrittäminen. Pykälässä säädettäisiin kasvatustiheyden määrittämisestä ensisijaisesti viimeksi teurastetun parven elopainoon ja lintujen käytettävissä olevaan pinta-alaan perustuen. Elopainon käyttö kasvatustiheyden määrittämiseksi olisi muutos nykytilaan, jossa kasvatustiheys määritetään teuraspainosta muuntokertoimen avulla. Jos lintujen punnitseminen ei kuitenkaan olisi mahdollista, voitaisiin kasvatustiheyden määrittäminen tehdä jatkossakin teuraspainosta muuntokertoimen avulla.

Linnut ovat jalostuksen myötä muuttuneet sitten voimassa olevan asetuksen voimaantulon ja asetusehdotuksen liitteen 6 ja 7 kohdan muuntokertoimet määriteltiin asetusehdotusta valmisteltaessa Luonnonvarakeskuksessa uuden punnitusaineiston avulla. Määrittäminen perusteella todettiin nykyisten kertomien yliarvioivan lintujen elopainoa. Tämän vuoksi kertomia ehdotetaan muutettavaksi paremmin elopainoa vastaaviksi.

5. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä vaikutuksia tuotantoeläinten omistajiin tai pitäjiin. Kansallisessa lainsäädännössä on ollut nyt ehdotettua broilerin pitäjän pätevyysvaatimuksista annettavaa säännöstä sanamuodoltaan vastaava pätevyysvaatimus voimassa jo 1 päivästä tammikuuta 2018 alkaen. Tätä ennen nyt ehdotettua pykälää käytännössä vastaava pätevyyttä koskeva säännös on ollut voimassa 1 päivästä toukokuuta 2011 alkaen. Ehdotetulla asetuksella ei muutettaisi broilerin pitäjän pätevyyttä koskevaa nykytilaa. Ehdotuksesta ei aiheutuisi eläinten pitäjille kustannuksia tai ylimääräistä hallinnollista taakkaa.

Ehdotettu muuntokertoimien muutos mahdollistaisi 0,2-0,3 linnun lisäämisen kasvatusosastoon neliometriä kohden nykyiseen nähden.

6. Lausuntopalaute

Lausunnon antoivat Ruokavirasto, Lounais-Suomen aluehallintovirasto, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta, Eläinten hyvinvointikeskus, Animalia ry, HKScan Finland Oy, Oikeutta eläimille ry, SEY Suomen eläinsuojelu ry, Suomen Eläinlääkäriliitto, Suomen eläinoikeusjuristit ry, Suomen Siipikarjaliitto ry.

Useimmat lausunnonantajat katsoivat, että broilereiden hyvinvoinnin kannalta tärkeintä olisi uudistaa koko asetusta. Nykyinen asetusta on ristiriidassa eläinten hyvinvointilain kanssa. Uudistuksessa olisi huomioitava nykyisten broilerijalosteiden nopeakasvuisuudesta aiheutuvat ongelmat, tarve pienentää lintujen kasvatustiheyttä sekä broileriemojen hyvinvointiongelmia kuten terveyden kannalta tarpeellista voimakasta ruokinnanrajoitusta, joka aiheuttaa jatkuvan nälän kokemusta nuorikkokasvatuskaudella. Asetusehdotuksessa esitettyyn muuntokerrointen päivityksestä johtuva

eläintiheyden nousua vastustettiin myös useassa lausunnossa. Eläintiheyden seurantaan toivottiin myös jatkossa täsmennettävän valvonnan helpottamiseksi.

Ruokavirasto ja elinkeinon edustajat puolsivat ehdotettuja muutoksia, koska eläintiheyden määrittäminen on jatkossa luotettavampaa ja kuvaa paremmin todellista tilannetta. Elinkeinoon mukaan kotimaisen alkutuotannon toimintaedellytysten ja kilpailukykyyn ylläpitämiseksi on tärkeää, että säädöksissä huomioidaan alalla tapahtuva kehitys.

Tässä yhteydessä ei ole tarkoitus toteuttaa asetuksen kokonaisuudistusta, vaan täsmentää eläintiheyden määrittämistä paremmin todellisuutta vastaavaksi. Lisäksi siirretään broilereiden pitäjän pätevyyttä koskeva säännös asetustasolle osana eläinten hyvinvointilain kokonaisuudistusta. Lausunnoista on laadittu yhteenveto maa- ja metsätalousministeriössä.

7. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Ehdotetun siirtymäsäännöksen nojalla sellainen luonnollinen henkilö, joka on saanut todistuksen broilereiden pitäjän pätevyydestä ennen tämän asetuksen voimaantuloa, katsottaisiin täyttävän tämän asetuksen 2 a §:ssä tarkoitetut pätevyysvaatimukset.